

УДК 342.9351.9:631

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ІНСПЕКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

**О.М. ШЕВЧУК, здобувач¹,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

Стаття присвячена обґрунтуванню поняття «принципи адміністративної юрисдикції» та виділенню принципів. Сформульовані ознаки принципів адміністративної юрисдикції та їх перелік. Автором проведений аналіз застосувань загальних принципів адміністративної юрисдикції в діяльності Держсільгоспінспекції та її територіальних органів.

Принцип, адміністративна юрисдикція, верховенство права, законність, справедливість, контролюючий орган.

Розкриття сутності правових явищ має спиратись на пізнання їх принципів, які надають цьому явищу цілісність, внутрішню стрункість. Л. Бородин зазначає, що принципи є теоретичним стрижнем, неписаними правилами, дотримання яких наділяє певне явище такою комплексною характеристикою, як ефективність. Органічне поєднання принципів в систему сприяє появі ефекту цілісності [1, с. 16].

У працях представників вітчизняної науки загальної теорії держави і права, конституційного та адміністративного права, теорії державного управління В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, Ю.П. Битяка, І.А. Грицяка, Л.Є. Кисіль, М.І. Козюбри, І.Б. Коліушка, В.К. Колпакова, І.О. Кресіної, Є.Б. Кубка, Р.О. Куйбіди, І.В. Курила, В.Я. Настюка, Ю.С. Педька, І.П. Голосніченка, Г.Й. Ткач, П.М. Рабіновича, Н.М. Оніщенко, В.Ф. Опришка, А.О. Селіванова, В.Ф. Сіренка, С.Г. Стеценка, О.В. Стойко, О.І. Харитонові, В.В. Цветкова, В.М. Шаповала, С.В. Шевчука, Ю.С. Шемшученка та інших зроблено важливі кроки у напрямі вивчення зарубіжних стандартів і принципів належного урядування. В українській адміністративно-правовій літературі утверджено розуміння необхідності суттєвого перегляду переліку, змісту та значення принципів галузі адміністративного права з урахуванням сучасної практики правотворення в європейських країнах [2].

Метою даної статті є встановлення значення та співвідношення принципів адміністративного права з управлінськими принципами

¹ Науковий керівник – доктор юридичних наук, професор В.І. Курило

діяльності центрального органу виконавчої влади – Державної інспекції сільського господарства України (Держсільгоспінспекції).

Принципи вказують на вектор спрямованості чинного права, вони є втіленням докорінних соціальних цінностей, яким слугує право. Така фундаментальна значимість принципів впливає з їх тлумачення як першооснови усього, вихідного пункту, найпершого. Принцип – основоположне теоретичне знання, яке є таким, що не потребує доведення [3, с. 3–10]. Зрозуміло, що принципи не є чимось незбагненим і метафізичним. Вони є породженням і узагальненням багатоманітної соціальної практики, зокрема, правової.

Визначаючи фундаментальне значення принципів права, М.І. Байтін писав, що останні є тим, на чому засноване формування, динаміка і дія права як демократичного або, навпаки, тоталітарного. Принципи права виражають те головне, основне в праві, тенденції його розвитку, те, на що право повинне бути орієнтоване, націлене [4, с. 4–15]. Принципи є первинними щодо норм і більш стійкими, незмінними. Проте, в часи швидкоплинних трансформацій може спостерігатися відставання діючих норм від нового розуміння соціальних відносин, нового розуміння призначення і функцій (а, отже, і принципів) права.

Принципи слугують засобом забезпечення законності під час розгляду і вирішення індивідуальних адміністративних справ, вони мають поширювальний характер і обов'язкові для всіх учасників адміністративного процесу. Можна погодитися з думкою О.В. Фатхутдінової, що принцип для процесу – це те саме, що і принцип для права. Він може розглядатись як: чинник, що визначає зміст і різновид процесу; чинник, що визначає єдність процесу; чинник, рівень реалізації якого є показником правового стану [5, с. 19]. Адміністративно-процесуальні принципи – це ключові нормативно-керівні засади, демократичні основи адміністративного провадження, оскільки їх змістом є закріплені правові норми, які виражають інтереси народу.

Виходячи із загального поняття «принципу», що означає початкову керівну ідею [5, с. 362], основне вихідне положення [6, с. 528], а також загального поняття принципів права, можна прийти до висновку, що принципами адміністративно-юрисдикційної діяльності в інспекційному органі – Держсільгоспінспекції України є закріплені в Конституції України і поточному адміністративному законодавстві основоположні ідеї, які визначають суть, організацію і спрямованість зазначеного виду діяльності, її цілі, завдання, функції, методи і форми здійснення, а також процесуальний стан суб'єктів цієї діяльності.

У цьому визначенні знаходять відображення ознаки, яким повинен відповідати кожен принцип адміністративного провадження, що має місце в діяльності Держсільгоспінспекції України:

1) принципи завжди є нормативно-керівною основою, тобто закріплені нормами права [7, с. 23]. Якщо їх не закріплено в правових

нормах, вони не є принципами права, оскільки мають не правовий характер, а залишаються політичними або контрольно-наглядовими, в зв'язку з чим не виконують і не можуть виконувати покладені на адміністративно-процесуальні принципи завдання в праві і провадженні, зокрема;

2) до числа принципів може бути віднесено тільки ті нормативно-керівні основоположні ідеї, які передбачають найбільш загальні і важливі сторони юрисдикційної діяльності інспекційного органу, які безпосередньо визначають його характер, зміст і спрямованість. Вони характеризують сутність цього виду діяльності в цілому, всі його сторони та інститути. Не можуть бути взагалі віднесені до принципів права повнота і швидкість обраного заходу впливу, негайне реагування на правопорушення, свобода оскарження, оскільки це – функціональні обов'язки, суб'єктивні права і загальні положення законодавства.

3) принципи адміністративно-юрисдикційної діяльності повинні витікати із загально-правових принципів, а також відповідним чином співвідноситись з принципами адміністративного права, кримінально-процесуального і цивільно-процесуального права;

4) поняття принципів провадження, що здійснюється посадовими особами інспекційного органу, передбачає їх взаємозв'язок і взаємну обумовленість.

Всі процесуальні принципи тісно пов'язані між собою. Для виявлення їх особливостей вони можуть бути згруповані за видами:

1) залежно від характеру нормативних актів, в яких виражений їх зміст на:

- конституційні;
- закріплені в інших нормативно-правових актах;

2) залежно від предмету регулювання на:

- організаційні;
- функціональні;

3) залежно від їх дії в системі права на:

- загально-правові;
- міжгалузеві;
- галузеві.

Загальносистемними є принципи, які формуються на підставі закономірностей управлінської та процесуальної діяльності, яку здійснює Держсільгоспінспекція та її територіальні органи. Ці принципи є підґрунтям для того, щоб контролюючі органи здійснювали адміністративно-юрисдикційну діяльність.

До загальносистемних принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності Держсільгоспінспекції України можна віднести принципи:

- законності;
- пріоритетності прав і свобод людини та громадянина;
- індивідуальності;

- поєднання інтересів громадян та держави;
- об'єктивності, поєднання гласності та професійної таємниці;
- публічності;
- самостійності й незалежності у прийнятті рішень, тощо.

Фундаментальним принципом адміністративної юрисдикції інспекційних органів є законність, яка передбачає і уособлюється в неухильному виконанні, дотриманні правових норм (матеріальних і процесуальних) усіма суб'єктами адміністративного провадження, незалежно від того, чи йдеться про уповноважені органи, чи про фізичних або юридичних осіб.

Принцип законності є основним щодо інших принципів. Як слушно зазначає В.М. Гаращук, законність, зовні відображена в правових актах, є тією межею, яка обмежує свободу кожного заради свободи всіх [8, с. 108]. Характеризуючи правові і процесуальні гарантії реалізації законності, Л.В. Коваль вказує, зокрема, на гласність провадження (про даний принцип мова йтиме нижче) і необхідність встановлення об'єктивної істини, дотримання строків, передбачених законодавством; допущення не тільки фактичного захисту, що здійснюється самим порушником, а й формального захисту, якщо він здійснюється офіційним захисником; право суб'єкта, що звертається до державного органу, знайомитися з матеріалами справи; володіти повною інформацією щодо документів на будь-якій стадії провадження; право давати пояснення, подавати докази, вносити клопотання, відповідати на будь-які аргументи, докази, представлені супротивною стороною [9, с. 49]. Таким чином, в принципі законності реалізує себе позитивний зміст формально-процедурної складової юрисдикційних проваджень. Інакше кажучи, власне адміністративний порядок розгляду справ встановлюється для послідовно чіткого здійснення визначених законом стадій (сукупності і послідовності дій) у визначені законом терміни і визначеними законом особами.

Ніхто не може бути підданий заходам впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням інакше, як на підставі і в порядку, встановленому законодавством. Це зобов'язує уповноважені на це органи і посадові особи застосовувати заходи впливу за адміністративні порушення правил точно в межах їх компетенції, в точній відповідності з законодавством [10, с. 64].

Принцип законності – це універсальний принцип, дія якого поширюється на всі сфери правового регулювання суспільних відносин, а тому сфера інспекційно-правового регулювання не є винятком. Законність, як принцип адміністративної діяльності територіальних органів Держсільгоспінспекції, безпосередньо впливає із підзаконно-розпорядчого характеру цієї діяльності і полягає в тому, щоб інспекційні органи виконували свої завдання та функції відповідно до Конституції, інших законів України та інших нормативно-правових актів.

Щодо процесуальної діяльності вимоги законності можна розділити на три групи: матеріальні, матеріально-процесуальні та процесуальні. В першому випадку маємо справу з процесуальною вимогою наявності (потреби) процедурних норм для реалізації норми, що застосовується. Ця складова принципу законності закріплена у положенні ч. 2 ст. 19 Конституції України [11]: суб'єкт публічної влади зобов'язаний діяти у спосіб, передбачений Конституцією та іншими законами України. Матеріально-процесуальний елемент принципу законності у правозастосуванні проявляється через зміст тих чи інших процесуальних норм. Процесуальний закон вказує, які обставини необхідно з'ясувати під час вирішення питання про пом'якшення чи обтяження відповідальності. Матеріально-процесуальний елемент принципу законності також проявляється в інституті підвідомчості справ. Закон ставить запитання, на які повинна дати відповідь особа, що приймає рішення по справі, для з'ясування наявності фактичних підстав започаткування чи визнання наявності матеріальних правовідносин.

Принцип об'єктивності спрямований на якнайповніше виключення з адміністративної діяльності проявів суб'єктивізму, однобічності й упередженості з боку посадових осіб як центрального апарату так і територіальних органів Держсільгоспінспекції. Своє соціальне призначення адміністративна діяльність інспекційних органів повною мірою може реалізуватися лише в тому разі, якщо застосування норм законодавства ґрунтується на повному та всеохоплюючому дослідженні матеріалів, що належать до справи. Принцип об'єктивності варто розглядати як обов'язковість усіх уповноважених посадових осіб інспекційних органів глибоко та всебічно досліджувати всі обставини, що обумовлюють ті чи інші варіанти їхньої поведінки та рішень у процесі здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності.

Суть принципу гуманізму полягає у повазі до гідності і прав особи. Така вимога звернута до всіх оточуючих дану особу суб'єктів права. Оскільки цей принцип відображає взаємовідносини особи та суспільства, природно, що і в зміст основних ідей про закономірності соціального управління закладено ідеї гуманізму. Найбільш змістовно цей принцип проявляється у відносинах особи і держави. Характер цих взаємовідносин, на думку О.В. Петришина, показує ступінь визнання державою пріоритету та верховенства права. Він переконаний, що поняття правової держави повинно мати гуманістичний зміст [12, с. 9]. Даний принцип полягає у пріоритетності загальнолюдських цінностей над будь-якими. Виходячи із принципу гуманізму, чиновникам забороняється, прикриваючись формальними процесуальними приписами, принижувати гідність особи, ущемляти її необхідні потреби та інтереси. Гуманізм, крім того, присутній у всіх принципах правозастосування. А.І. Сморгков підкреслював, що достеменно визначена істина у справі має оцінюватись згідно з моральними принципами [13, с. 92]. О.К.Застрожна теж визнала

за необхідне встановити в юрисдикційних провадженнях норму щодо поваги до гідності особи [14, с. 61]. Справедливим є твердження О.П.Коренєва про опосередкованість дії гуманізму через ряд вимог, в яких комплексно проявляються всі інші принципи юрисдикційних проваджень, а саме: забезпечення ймовірному порушнику права на захист; врахування даних про особу правопорушника (вік, стать, стан здоров'я та сімейний стан, обставини, що пом'якшують відповідальність, наявність у правопорушника неповнолітніх дітей чи його майна, що залишились без догляду) в порядку розгляду справи.

Принцип поєднання гласності та професійної таємниці має забезпечувати відкритий розгляд адміністративної справи, право піддавати розголосу хід і результати розгляду справи, зміст рішення, ухваленого щодо неї. Засади гласності передбачають, на думку Ю.М. Козлова, відкритий розгляд адміністративно-юрисдикційних справ, проведення процесу в неробочий час, нерідко за місцем роботи, проживання або навчання правопорушника [15, с. 89–90]. З наведеного переліку тільки «відкритий розгляд» безпосередньо стосується реалізації принципу гласності. Його сутнісна ознака – можливість вільного доступу до справи з боку громадян, передбачення і гарантування можливостей широкого і неупередженого інформування громадськості про хід і наслідки вирішення адміністративної справи. Форми ж реалізації цього принципу можуть бути різними.

Принцип поєднання гласності та професійної таємниці теж належить до загальносистемних принципів адміністративної діяльності. Сутність цього принципу полягає в доступності зацікавлених осіб до інформації, пов'язаної з діяльністю інспекційних органів і прийнятими ними рішеннями, але за умови, що реалізація права на інформацію не буде порушувати прав, свобод та законних інтересів інших осіб.

Принцип справедливості ґрунтується на формально-визначених у нормах права міркуваннях про справедливість за тих чи інших життєвих обставин. Основним гарантом утвердження справедливості та усунення несправедливого ставлення є здійснення повноцінного юрисдикційного провадження, яке відповідає букві закону.

Справедливість є необхідною умовою юрисдикційного провадження ще й тому, що без з'ясування волі об'єкта управління правозастосовчий акт не буде справедливим. Правовому регулюванню піддається саме вольова поведінка суб'єкта права. Тому без з'ясування такої волі, що є найбільш значимою для правозастосування обставиною, неможливо стверджувати з упевненістю про повну відповідність ситуації вимогам процесуального права.

Принцип самостійності й незалежності у прийнятті рішень тісно взаємопов'язаний із принципом справедливості. Сутність принципу насамперед полягає у тому, що будь-яке втручання інших державних органів та їхніх посадових осіб в адміністративно-юрисдикційну діяльність

Держсільгоспінспекції України та її територіальних органів – недопустиме, що свідчить про зовнішню самостійність інспекційних органів, а по-друге, вищий інспекційний орган чи посадова особа без особливої на це потреби не мають втручатися у правомірні рішення підпорядкованих структур.

Важливе значення має принцип рівності сторін, який на практиці передбачає надання безперешкодної можливості кожній із сторін брати участь у всіх стадіях розгляду індивідуальної справи. Важливим є не тільки положення ст. 24 Конституції України, в якій закріплено те, що громадяни України мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [11]. Кожна окрема фізична особа і будь-яка юридична особа мають визнаватися рівними і їм має бути забезпечена реальна можливість справжньої реалізації їх прав. Особа, яка подає скаргу, – це громадянин, що реалізує своє конституційне право, якому відповідає конституційний обов'язок, покладений на певних посадових осіб, від яких, в свою чергу, залежить прийняття відповідного рішення щодо цієї скарги або мотивоване її відхилення. Принцип рівності перед законом полягає у тому, що не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками.

Принцип охорони інтересів держави і особи означає необхідність належного використання сторонами адміністративно-юрисдикційного процесу своїх прав, врахування інтересів держави, забезпечення реалізації гарантій прав і законних інтересів особи. Отже, інтереси окремого громадянина не можуть визнаватися винятково пріоритетними щодо інших громадян, взятих разом (як громадяни країни в цілому). В той же час сучасна політико-правова думка продовжує зосереджуватись на питанні, якою мірою можуть права і свободи окремої людини мати визначальне значення, може бути достатнім приводом для їх, скажімо, виправданого (тимчасового, наприклад) обмеження.

Усі розглянуті принципи відносяться до конституційних або загально-правових, тому що вони виступають засадами та провідними ідеями для всіх галузей права.

Доцільно буде перейти до розгляду спеціальних принципів, тобто принципів, характерних для процесуальної діяльності інспекційних органів Держсільгоспінспекції України, а саме адміністративно-юрисдикційної. До них, на нашу думку, належать принципи:

- компетентності,
- об'єктивної істини,
- публічності (процесуальної владності),
- національної мови адміністративного провадження,
- участі громадськості в адміністративному провадженні,
- змагальності,
- економії процесуальних засобів,

- поєднання письмовості і усності,
- поєднання безпосередності і контролю.

Принцип доцільності є одним з обов'язкових принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності інспекційних органів. Цей принцип зводиться до того, що інспекційні органи мають право й обов'язок обирати норму права, способи та засоби виконання її приписів та самостійно вирішувати питання вибору варіантів застосування правової норми, беручи до уваги час та місце в кожному конкретному випадку, з метою досягти оптимального результату діяльності.

Принцип компетентності не належить до таких, які зазвичай фігурують у відповідних переліках принципів. Такий принцип компетентності означає, що далеко не всі суб'єкти управління наділені повноваженнями адміністративно-юрисдикційного характеру. Суворе дотримання принципу компетентності забезпечує належне застосування юридичних засобів впливу, сприяє посиленню відповідальності уповноважених органів (посадових осіб) за вчинення ними процесуальних дій.

Принцип об'єктивної істини в адміністративному процесі поширюється, на думку О.К. Застрожної, як на процесуальну, так і поза процесуальну (не врегульовану процесуальними нормами) діяльність учасників адміністративного провадження. Вона зауважує, що уповноважені органи зобов'язані вживати всіх заходів для з'ясування дійсних обставин справи, які передбачено правом, а також йому не суперечать.

Принцип об'єктивної істини проявляється у вимозі, згідно з якою всі факти об'єктивної дійсності, які є предметом дослідження в юрисдикційному провадженні, повинні бути правильно і повно відображені у відповідних актах. Під час прийняття рішення Держсільгоспінспекція України свої висновки повинна ґрунтувати на фактах реально існуючої дійсності.

Принцип публічності у матеріально-правовому розумінні означає здійснення певних дій в інтересах всього суспільства. В загальному розумінні публічність (чи офіційність) – це здійснення процесу владно, від імені влади чи держави. У ст. 5 Конституції України передбачено, що така діяльність здійснюється державою та органами місцевого самоврядування. Отже, ці суб'єкти є основними серед тих, які провадитимуть адміністративні справи. До процесуальних проявів публічності належить форма ініціативності проведення певних процесуальних дій. В одних випадках вони вчиняються ним тільки за власною волею. І нарешті, на стадії прийняття рішення публічність проявляється у порядку набрання рішенням чинності.

Принцип національної мови адміністративного провадження витікає з аналізу ст. 10 Конституції України, відповідно до якої державною мовою в Україні є українська мова. Застосування мов в Україні гарантується

Конституцією України і визначається спеціальним законом. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право виступати рідною мовою, користуватись послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою здійснюється провадження. Оскільки адміністративне провадження здійснюється національною мовою, то і всі процесуальні документи складаються тією ж мовою.

Принцип участі громадськості в адміністративному провадженні закріплений у ст. 38 Конституції України, яка передбачає, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами. Цей принцип проявляється в різних формах, передбачених адміністративно-процесуальним законодавством, а інколи і в формах, утворених з ініціативи самих громадян, їх колективів, громадських організацій, які беруть участь у вирішенні адміністративних спорів [16, с. 103–105]. Такими формами участі громадськості в юрисдикційному провадженні є: колегіальні, за участю представників громадських організацій і трудових колективів в розгляді справ про адміністративні правопорушення; передача матеріалів на розгляд громадської організації або трудового колективу.

Принцип змагальності обумовлений відмінністю публічних і приватних інтересів, яка цілком можлива і природна. Змагальність не може мати вигляду пояснень особи, яка притягається до відповідальності, чи взаємодії органу, що вирішує справу, із суб'єктом відповідальності. Отже, принцип змагальності властивий лише спірним провадженням. При цьому зазначений принцип виходить з необхідності здійснення відповідної правової допомоги стороні, яка цього потребує.

Принцип економії процесуальних засобів розкривається у вимогах простоти і економичності адміністративно-юрисдикційної діяльності Держсільгоспінспекції України. Адміністративний спір за своєю природою менш складний, ніж кримінально і цивільно-правові, тому процедура розгляду адміністративних справ про порушення митних правил значно простіша порівняно з кримінальним і цивільним процесами. Це знаходить своє відображення в коротких процесуальних строках, встановлених для здійснення юрисдикційного провадження, в простоті форми процесуальних дій, їх оперативності і динаміці. Юрисдикційне адміністративне провадження не знає інституту судових витрат, наявних в кримінальному і цивільному процесах, в ньому бере участь порівняно з іншими галузями процесуальної діяльності, значно менше суб'єктів, а деякі з них, наприклад, експерти, перекладачі, захисники виступають відносно рідко. Тому юрисдикційне адміністративне провадження взагалі є досить економічним.

Принцип поєднання письмовості і усності полягає у тому, що адміністративно-юрисдикційні дії інспекційних органів можуть бути виражені і оформлені як в усній, так і письмовій формах. Разом з тим усна

форма втілення процесуальних дій доповнюється і письмовою. Деякі процесуальні дії повинні бути виражені тільки в письмовій формі.

Принцип безпосередності вимагає, щоб між органом, який здійснює провадження в адміністративній справі по порушенню митних правил, та іншою стороною (особою, що подала скаргу, або особою, яка бере участь у з'ясуванні обставин справи) було якомога менше посередніх (проміжних) елементів, що впливають на внутрішнє переконання тих, хто приймає рішення.

Принцип контролю витікає із правила, що для будь-якого процесу характерною є наявність ідеї про можливість перегляду прийнятого по справі рішення.

Проведене дослідження дає підстави для констатувування важливості та значимості кожного принципу в діяльності органу нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі України – Держсільгоспінспекції України та її територіальних органів. Особливої уваги заслуговує принцип законності у діяльності контролюючого органу, який ґрунтується на основі норм Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», а також на правовій аксіомі про те, що Держсільгоспінспекція України, як державний контрольний орган, не може здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері сільського господарства, якщо закон прямо не уповноважує її на таку діяльність та не визначає її повноваження під час здійснення державного нагляду (контролю).

Список літератури:

1. Бородин І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес : монографія / І.Л. Бородин. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
2. Пухтецька А. Принципи адміністративного права: від радянського до європейського розуміння / А. Пухтецька // Юридичний журнал. – 2010. – № 1 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3400>.
3. Святоцький О. Про концепцію аграрної і земельної реформи в Україні / Святоцький О., Семчик В. // Право України. – 1997. – № 11. – С. 24–26.
4. Курило В. Шляхи вдосконалення діяльності державних сільськогосподарських інспекцій в умовах формування та зміцнення аграрного ринку в Україні / В. Курило // Організаційно-правові проблеми розвитку аграрного і земельного ринків в Україні : Збірник тез доповідей і наукових повідомлень науково-практичної конференції (8 липня 2003 р.). – К. : Ін-т держави і права ім. Корещука, – 2004. – С. 88–91.
5. Яковець П.І. На варті здоров'я природи : 55 років Прикордонної держ. інспекції з карантину рослин по Закарпатській області. / П.І. Яковець – Л. : Атлас, 2000. – 144 с.
6. Про затвердження Положення про Державну хлібну інспекцію Автономної Республіки Крим, обласну державну хлібну інспекцію : Наказ Мінагрополітики від 21 жовтня 2004 р. № 372 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 48. – Ст. 76.

7. Про затвердження Положення про колегію Міністерства аграрної політики України : Наказ Мінагрополітики від 8 грудня 2003 р. № 432 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 51. – Ст. 411.

8. Мельник Р.С. До питання про класифікацію суб'єктів застосування заходів адміністративного попередження та адміністративного припинення / Р.С. Мельник // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2003. – № 1. – С. 334–339.

9. Про затвердження Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин : постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1182 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 132.

10. Костылев А.К. Административная юрисдикция / А.К. Костылев – М. : Юрист. 2002. – 230 с.

11. Авер'янов В. Реформування українського адміністративного права: ґрунтовний привід для теоретичної дискусії / Авер'янов В // Право України – 2003 р. – №5. – С. 23.

12. Розин Л.М. Государственные инспекции и их место в советском государственном аппарате : автореф. дисс. ... канд. юр. н. / Московский юридический институт. – М., 1952. – 15 с.

13. Стахурський М. Проблеми реформування адміністративно-юрисдикційного процесу / М. Стахурський // Право України. – 2002. – № 3. – С. 27–30.

14. Подкопаев В.Н. Государственное инспектирование качества хлебопродуктов / В.Н. Подкопаев. – М. : Колос, 1981. – 255 с.

15. Про затвердження Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин : постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1182 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 132.

16. Про затвердження Порядку знищення насіння сільськогосподарських рослин, яке безпосередньо не може бути використане на продовольчі та кормові цілі : Наказ Мінагрополітики від 14 травня 2003 р. № 132 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 22. – Ст. 59.

Стаття посвящена обоснованию понятия «принципы административной юрисдикции» и выделению принципов. Сформулированные признаки принципов административной юрисдикции и их перечень. Автором проведенный анализ применений общих принципов административной юрисдикции в деятельности Госсельхозинспекции и ее территориальных органов.

Принцип, административная юрисдикция, верховенство права, законность, справедливость, контролирующий орган.

The article is devoted to substantiation of «principles of administrative jurisdiction» and marking the principles. Features of principles of administrative jurisdiction and their list are formulated. The author analyzed the application of general principles of administrative jurisdiction of the State Agricultural Inspectorate and its territorial authorities.

Principle, administrative jurisdiction, rule of law, legality, justice, the governing authority.

